ƒ.2180

Cana asobnaha numaru 20 hr. Pierasyłka apłačana ryčałtam

N°. 2. Wilnia, Aŭtorak 20 Studnia 1931 h. Hod VII (XV).

BIBL. MOKSLŲ AKADEMIJOS

Biełaruskaja KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA i LITERATURNAJA HAZETA

Adras Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19)
Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.

Ceny abwiestak pawodle ŭmowy.

„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod—4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy - 1 zał. Zahranicu ŭdwaja daražej.
HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Haspadarčaje žyćcio ŭ Zach. Biełarusi za 1930 h.

Palityčnyja ŭmowy žyćcia, pryprohšyja našy ziemli da ahulna-polskaha haspadarčaha waza, nie pazwalajuć nam razhladać hetyja ziemli, jak asobnuju, ad Polščy niezaležnuju, haspadarčuju adzinku. Heta zaležnaść ad polskaj haspadarki, jakaja ŭ minułym hodzie sama saboj dasłoŭna zadychałasia i asabliwaje gieografičnaje pałažeńnie našych ziamiel u ślapym miašku pamiž Litwoj, Łatwijaj i Radawym Sajuzam (SSSR) twaryła j twora warunki pieraškadžajučyja ŭsiakamu zdarowamu haspadarčamu pačynańniu.

Ahulnaj aznakaj haspadarčaha žyćcia Polščy, a razam z joj i žyćcia Zach. Biełarusi i Usch. Litwy ŭ minułym hodzie byŭ kryzys:*) ahulny spadak cenaŭ, kryzys ziemlarobski — jak wynik niasumiernaści pamiž cenami ziemlarobskaha i pramysłowaha wytworstwaŭ, ahulnaja nadpradukcyja (nadwyrab) i praźmierny zapas tawaraŭ, niedachop hrošaj, biezraboćcie, korčańnie handlu, zatrymańnie doŭhasročnych kredytaŭ.

Kryzys minułaha hodu pačaŭsia jšče nawosień 1929 h. i wostra ŭzrastaŭ da m-ca krasawika 1930 h., kali ličba biezrabotnych była ŭzrosšy da 290 tys. čał. Ad m-ca krasawika nastała wolnaje ažyŭleńnie ŭ całaj haspadarcy i kryzys pierachodna źmienšyŭsia.

Ale nie na doŭha, bo ŭžo ŭ m-cy kastryčniku pakazalisia nowyja aznaki niačuwanaha zwostrańnia kryzysu. Ciesnata hrašowaja i niawypłatnaść prydušyli fabryki, jakija zmušany byli źmienšyć wyrab, a to i susiom astanawić pracu. Ludzi straciŭšyja praz heta zarabotak pawialičyli i biez taho wahromnuju ŭžo armiju biezrabotnych, lik katorych šparka pašoŭ uwierch, dasiahajučy ŭžo ŭ pałowie m-ca śniežnia ličby 250 tys. čał. A astanawiŭšyjasia ŭ hetym časie pradpryjemstwy budaŭlanyja wykinuli na rynak pracy jšče bolš ludziej, a hetym ličba biezrabotnych padniałasia jšče wyšej. A ci-ž usie biezrabotnyja zapisany?

Adnačasna z hetym pačaŭsia adpłyŭ z Polščy zahraničnych walutaŭ (hrošaj) i banki polskija, kab pieraškodzić hetamu, nie ahraničylisia samym tolki padniaćciem pracenta z dyskonta,**) ale zawiali jšče skaročańnie sročnaści weksaloŭ da 75 dzion. Wynik hetych zachadaŭ akazaŭsia adnak prociŭlehły tamu, jakoha spadziawalisia: ciesnata hrašawaja ŭzrasła jšče bolej i kryzys ros dalej.

Pry ŭsim hetym stałasia wielmi dziŭnaje, a dla Polščy charakterystyčnaje zdareńnie. Pa ŭsim świecie tak wiadziecca, što pry haspadarčych kryzysach abnižajecca cana hrošaj. U Polščy stałasia naadwarot: pry ŭsiestaronnym kryzysie ciažka adčuwajecca niedachop hrošaj i tamu cana ichnaja zamiest panižacca — pawyšajecca. Tłumačycca heta tak zwanym kryzysam dawieru: hramadzianstwa, jak zahraničnaje, tak i krajowaje, z uwahi na niajasnaść i niapeŭnaść unutranaha pałažeńnia ŭ Polščy, starałasia wybirać swaje hrašowyja zapasy z bankaŭ i ŭkładać ich u miesca bolš peŭnaje (npr. niaruchomaść).

Jak dalej budzie raźwiwacca haspadarčaje žyćcio ŭ Polščy i ci chutka sučasny haspadarčy kryzys končycca, — trudna pradbačyć. U kožnym razie kanca hetaha kryzysu jšče niama dy jaho nawiet i nia widacca. A toje, što widacca, kaža chutčej spadziawacca horšaha, čymsia lepšaha. Majem pry hetym naŭwiecie dwa punkty: na samym skłonie minułaha hodu: 1) Čechasławaččyna adharadziłasia muram hetak zwanaha aŭtan. myta ad dawozu z Polščy świniej, a 2) Niamieččyna nie zhadziłasia pradoŭžyć tymčasowaj umowy ab dawozie z Polščy drewa. I adno i druhoje — dadajučy da hetaha jšče sawiecki dumping*) zbožžam i lasnym materyjałam — daje da zrazumieńnia, što Polšča, wywoziačaja hetyja samyja tawary, budzie zmušana rachawacca z dalšym abnižeńniem cenaŭ na ich. Što heta isnujučy ŭžo kryzys tolki zawostra, wyjaśniać nia prychodzicca.

Z hetkimi mahčymaściami i nadziejami ŭpłyła Polšča, a z jeju i ŭsia Zachodniaja Biełaruś u wody nowaha 1931-ha hodu. Nie ŭpieradžajučy žyćciowych wypadkaŭ, nia budziem adhadywać, što pryniasie nam hety hod, jak ciełaść. Zimu-ž sialetniuju, pad uzhladam haspadarčym, palaki sami pradubačać i nazywajuć „adnej z najciažejšych, jakija świet pieražywaŭ za apošnija stahodździ“.

Dyk trymajmosia-ž, kab wytrywać!

*) Kryzys pabiełarusku znača hetulki, što pierałom. Kryzys haspadarčy — heta raptoŭnaje, niečakanaje narušeńnie haspadarčaj roŭnawahi.

**) Pracent z dyskonta biare bank pry skupliwańni weksaloŭ.

*) Dumping aznačaje prapichańnie tawaraŭ na čužyja rynki pad canu sabiewartaści, kab tolki pabić zdolnaść čužoj konkurencyi i hetym samym zapanawać nad čužym rynkam.

Adozwa da siabraŭ B. Ch. D., jaje prychilnikaŭ i sympatykaŭ.

Uwieś świet korčycca pad ciažaram ahulnaha, usioabchapiŭšaha kryzysu, a najwydatniejšyja ludzi ŭważajuć stwaryŭšajesia pałažeńnie za najbolš niebiaśpiečnaje ad času, kali končyłasia suświetnaja wajna. Korčacca wialikija i bahatyja dahetul narody. A małyja? Ab ich spraŭdziłasia našа narodnaja prykazka, što „pokul z pana — puch, dyk z biednaha — duch“. Čym usio heta končycca, — nichto pakul nia wiedaje. Kožny adnak, chto žyć i raźwiwacca choča, zabieśpiačajecca na wypadak choć-by najhoršy.

Pry takich abstawinach nia moh narmalna raźwiwacca i naš Narod biełaruski: ani tam, u Biełarusi Uschodniaj, dzie pad kaniec jak raz minułaha hodu uwiaźnieny najwybitniejšyja siły biełaruskija, nia dosyć „prawawiernyja“ ŭ čyrwonym dohmatyźmie, ani tut, u Biełarusi Zachodniaj i ŭ Uschodniaj Litwie, dzie da mamentu palityčnaha dałučajecca jšče mament haspadarčy. Adbyŭšyjasia letaś wybary ŭ polskija Sojm i Senat nie dali Biełarusam pažadanaha ličbowaha efektu, ale strasanuli da hłybini sumleńniem usich česnych hramadzian našaha kraju. Dokazam hetaha źjaŭlajucca zasypaŭšyja nas listy, z zapytańniami: „što stałasia, jak być dalej“? Na hetyja i padobnyja pytańni adkazujem pry hetaj mahčymaści: Biełaruskaja sprawa nie dla wybaraŭ pačynałasia, na wybarach nie apirałasia, wybarami končycca nie mahła, nia končyłasia i nia končycca datul, pakul žywie Biełaruski Narod. Dyk nia ŭ wybarach siła, a ŭ narodzie!

Što pry wybarnaj probie załamałasia niedaznanaja jšče narodnaja wola, heta tolki dokaz, što zamała dahetul było achwiar narodnuju wolu wykupliwajučych. Achwiar hetych na budučyniu nielha bajacca, a achwiarnaść treba ŭ šmat razoŭ pamnožyć.

Suświetnyja padziei nia śmiejuć nas bolš zastać niepryhatawanymi. Hladzima śmieła ŭpierad, a budučynia budzie našaj!

U suwiazi z hetym Prezydyjum Centr. K-tu Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi zaklikaje siabraŭ, prychilnikaŭ i sympatykaŭ partyi mocna i stojka trywać na swaim stanowiščy, uzmahčy swaju pracu, pašyrajučy ŭpływy B. Ch. D. dzieła dabra Biełaruskaha narodu.

Wilnia dnia 14-I 1931 h. Prezydyjum C.K. B. Ch. D.

„Dzień Witaŭta“ ŭ Amerycy.

(Ad našaha karespandenta)

U niadzielu 26 kastryčnika 1930 h. litoŭcy ŭ Šykaho ładzili wialiki „Dzień Witaŭta“ — z nahody 500-lećcia śmierci waładara našaje kolišniaje supolnaje z lićwinami dziaržawy.

„Dzień Witaŭta“ ŭdaŭsia nadzwyčajna dobra. Hałoŭnaja častka hetaha świata, jakaja adbyłasia ŭ najwialikšaj ŭ Šykaho kancertawaj sali— sabrała bolš za 10,000 asob narodu.

Aficyjalnuju častku „Dnia Witaŭta“ adčyniŭ haračaju pramowaj staršynia Witaŭtawaha Kamitetu Leanard Šymutis, b. siabra Litoŭskaha Sojmu ŭ Koŭnie, redaktar šykahaŭskaha štodzieńnika „Draugas“. Paśla hetaha pramowy haściej išli pa čarzie z wystupleńniami choru (kala 1000 hałasoŭ), asobnych śpiewakoŭ i inš.

Najważniejšym wystupleńniem na hetaj uračystaści była doŭhaja i pawažnaja pramowa hubernatara (prezydenta) štatu Iłłynoj — Łuisa Emmersona, jakoha wystupleńnie treba ličyć wialikim dasiahnieńniem litoŭskaje asady ŭ Šykaho i Iłłynojsu naahuł (tutaka lićwinoŭ kala 125,000).

Paśla wystupali z pramowami: staršynia (spiker) štatnaha parlamantu ŭ Sprynhfiłd, stalicy Iłłynoj, Dawid Šenehen, dziaržaŭny prakuror Džan Swenson, litoŭski konsuł ŭ Šykaho — Antonas Kalwajtis, staršynia Biełaruska-Amerykanskaha Sajuzu — Jazep Waronka, pradstaŭnik litoŭskaha žydoŭstwa ŭ Złučanych Štatach S. Kamajka, wiadomy litoŭski pramoŭca adwakat Jan Bahdžjunas, prafesar F. Mastaŭskas i mn. inš. Pramowu biełaruskaha pradstaŭnika hetaja mnohatysiačnaja hramada narodu prarywała niaŭpynnymi wopleskami, a pa skančeńni pramowy witała Biełaruś, adwiečnuju pryjacielku Litwy, mahutnym trojčym „valio“! Pry hetym, pa zahadu praf. Mastoŭskaha, uwieś narod ustaŭ sa swaich miescaŭ.

Treba dadać, što Biełaruska-Amerykanski Sajuz delehawaŭ na hetaje świata troch pradstaŭnikoŭ: Jezepa Waronku, staršyniu; Ihnata Łabača, sekretara, i Makara Abłažeja, skarbnika.

Z pryčyny wypadkowaj adsutnaści pradstaŭnika ŭkrainskich arhanizacyjaŭ, J. Waronka, jak siabra redakcyi časopisi „Ukraina“, pieradaŭ aŭdytoryi prywitańnie i ad ukraincaŭ, na jakoje aŭdytoryja tak sama reahawała hučnymi wopleskami.

Dziela taho, što nijakaha pramoŭcy takaja mahutnaja kolkaść słuchačoŭ nie mahła-b čuć,— usie pramoŭcy hawaryli praz mehafon, a transfarmatary raznosili hołas daloka pa wakolicy.

Kancertnyja numary składalisia z wystupleńniaŭ wialikaha litoŭskaha choru pad kiraŭnictwam kampazytara Antonasa Pociusa, a taksama paasobnych wydatnych śpiewakoŭ.

Świata prajšło, nia hledziačy na takuju kolkaść narodu, — u nadzwyčajnym paradku.

Dziakujučy prysutnaści na hetym świacie amerykanskich dziaržaŭnych dziejačoŭ, najpawažniejšyja amerykanskija hazety, jak „Chicago Tribune“, „Chicago Daily News“, a taksama i ŭsie inšyja źmiaścili rad artykułaŭ, źmienak i fatahrafijaŭ pra Litwu, litoŭskuju palityku, historyju i h. d.

Šykaho, Iłłynoj. A. S.

Biełaruskaja škoła — za 7 hadoŭ.

Hazeta „Nauczyciel Polski" Nr. 21. 15 XII. 30 padaje, što ŭ Nr. 82 D. U. R. P. z dnia 2 XII. 30 h. apublikawana rasparadžeńnie Prezydenta Polščy z dnia 29.XI.30 h., jakim źmianiajecca 3 art. zakonu z dnia 31.VII.24h. ab školnictwie z wykładowaj mowaj niapolskaj (D. U. R. P. Nr. 79, paz. 766 z 1924 h.). Hetaje nowaje rasparadžeńnie Prezydenta dasłoŭna kaža:

„Źmiena wykładowaj mowy moža nastać nie raniej, jak paśla 7 hadoŭ, ličačy ad daty ŭprawamacnieńnia apošniaj pastanowy, akraślajučaj wykładowuju mowu ŭ danaj škole."

Paśla hetaha rasparadžeńnia pieratwaryć polskuju školu na biełaruskuju možna pawodle zakonu tolki za 7 hadoŭ ad paŭstańnia škoły polskaj.

Słowam adčynić biełaruskuju školu na miesca polskaj reč nia lohkaja, bo polskaja škoła na biełaruskich ziemlach mocna zabiaśpiečana dziaržaŭnymi zakonami.

Z Biełaruskaha žyćcia.

PAD POLŠČAJ.

Sud nad „Zmahancami". Wilenski Akružny sud ad dnia 7 da 12 h. m. razhladaŭ sprawu 4-ch b. pasłoŭ Bieł. Sial.-Rab. Klubu „Zmahańnie" i 6-ch razam z b. pasłami abwinawačanych.

Paśla tydniowaj rasprawy dnia 12 h. m. Sud pračytaŭ prysud, jakim zasudziŭ: b. pasłoŭ Haŭrylika, Dwarčanina, Kryněyka i Wałynca pa 8 hadoŭ katarhi, Astap yka, Piatkuna i Žytkiewiča pa 4 hady katarhi, Tarasiuka, Miśku i Łukašyka pa 2 hady krepaści.

Hety praces, heta sud nad dalejšym ciaham b. Bieł. Sial.-Rab. „Hramady", jakaja paśla wialikaha sudowaha pracesu ŭ Wilenskim Akružnym i Apelacyjnym sudoch u 1928 h. razwaliłasia na dwa niebiełaruskija kirunki: Taraškiewič, Rak-Michajłoŭski i inš. pajšli wyrazna na službu Maskwy, a Łuckiewič i inš. zawiarnuli ahłobli ŭ bok Waršawy.

Jašče adzin dokaz biezpadstaŭnaj kanfiskaty „Bieł. Krynicy". U minułym hodzie administracyjnyja ŭłady skanfiskawali adnu piatuju numaroŭ našaj hazety. 13 h. m. adbyŭsia adzin z mnohich sud nad redaktaram Paźniakom za skanfiskawanuju staćciu „Biełaruskaje polonofilstwa". Sud adnak z ćwierdžańniem administracyjnaj ułady i abwinawačańniem prakuratury nie zhadziŭsia i pastanawiŭ apraŭdać redaktara i addać zabranuju hazetu.

Heta ŭžo nia pieršy dokaz biezpadstaŭnaści kanfiskaty „B.Krynicy" administracyjnaj uładaj.

Pasiedžańnie Prezydyumu Centr. K-tu Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi. Dnia 14 h. m. adbyłosia pasiedžańnie Prezydyumu Centr. K-tu B.Ch.D., na jakim razhledžana niekalki spraŭ, datyčačych partyi B.Ch.D., a tak-ža pastanoŭlena wydać adozwu da siabroŭ, prychilnikaŭ i sympatykaŭ B.Ch.D. Na hetym pasiedžańni apracawany źmiest adozwy, jakuju ŭ hetym numary źmiaščajem.

Pasiedžańnie Centr. Uradu Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury. U niadzielu 11 h. m. adbyłosia pasiedžańnie Centr. Uradu B. I. H. i K., na jakim razhladalisia sprawy adnosna dalejšaj pracy Instytutu. Miž inšymi sprawami pastanoŭlena wydać bolš adpawiednuju instrukcyju Instytutu, jakoj majuć kirawacca praktyčna pracaŭniki T-wa. Instrukcyju Centr. Urad zaćwierdziŭ i pastanawiŭ drukawać.

Abhawarywałasia taksama sprawa trudnaha pałažeńnia bieł. pačatkawych škoł utrymliwanych Instytutam.

Na miejsca wybyŭšaha z Centr. Ŭradu hr. S. Świstuna ŭwajšoŭ inž. Ad. Klimowič.

Pasiedžańnie Rady Instytutu adbudziecca dnia 8-ha lutaha siol. h.

Ahulny Schod Wilenskaha Hurtka Bieł. Inst. Haspadarki i Kultury adbudziecca ŭ niadzielu dnia 25-ha studzienia s. h. u pamieškańni Instytutu (Ludwisarskaja 1—19) a hadz. 11-aj. Zapiś u siabry Hurtka i pryjmańnie siabroŭskich składak adbuducca ŭ subotu dn. 24 h. m. ad hadz. 17-aj da 19 aj u kniharni „Pahonia" i ŭ dzień schodu, prad jahonym pačatkam.

U bieł. dziaržaŭnaj wučycielskaj seminaryi stalisia ŭznoŭ pieramieny ŭ składzie wučycielskaha personału. Miž inš. dyrektaram Seminaryi ad Nowaha hodu naznačany ŭznoŭ hram. R. Astroŭski.

Biełaruskija nabaženstwy dla katalikoŭ paśla kaladniaha pierarywu ŭznoŭ pačalisia. Što niadzielu i świata a hadz. 10-aj u litoŭskim kaściele św. Mikałaja adpraŭlajecca Imša św., pad čas jakoj piajucca bieł. relih. pieśni. Pomšy — biełaruskaje kazańnie.

Z wydawieckaj niwy. Wyjšli z druku: 1) № 13 „Шляху Моладзі" (za 1930 h.), 2) Nr 1 (1931 h.) „Chryścijanskaj Dumki" 3) kalendaryk-knižka „Шляху Моладзі", 4) ścienny kalendar „Шляху Моладзі" i 5) ścienny kalendar „Biełaruskaj Krynicy".

Biełaruskaje pradstaŭleńnie ładziŭ Bieł. Stud. Sajuz dnia 17 h. m. u pamieškańni Bieł. himnazii (Wostrabramskaja 9). Stawili „Nieświadomy element" — J. Kołasa.

Krajeznaŭstwa i turystyka. U niadzielu 18 h. m. Dr. M. Iljašewič pračytaŭ u pamieškańni Biełaruskaj himnazii (Wostrabramskaja 9) publičnuju lekcyju ab krajeznaŭstwie i turystycy.

Z dziejnaści hurtkoŭ Bieł. Inst. Hasp. i Kult. Hurtok Instytutu ŭ w. Panižanach, Žodziśnaj hm., Wialejskaha paw. 26 XII.1930 h. ładziŭ biełaruskaje pradstaŭleńnie. Adyhrany sceničny twor „Pan Ministar".

Žodzišny hurtok Instytutu dnia 5 h. m. ładziŭ biełaruski spektak-wiečarynu ŭ w. Syčyniatach, Wialejskaha paw. Adyhrany: „Wybary Staršyni i „Ptuška ščaścia".

Dziejnaść hurtka B. I. H. i K. u Budsławie. Pawodle prysłanaj ŭ Centralu sprawazdačy ŭ Budsłaŭskim hurtku Instytutu ŭ praciahu 1930 h. adbyłosia 1) pasiedžeńniaŭ uradu hurtka — 10, 2) zładžana spektakl-wiečarynaŭ—9, 3) pračytana lekcyjaŭ—2 i 4) zładžana adna akademija.

Z RADAWAJ BIEŁARUSI.

Sialan zahaniajuć u pryhon, a b. hramadaŭcy Rak-Michajłoŭski, Miatła i Hrecki chwalać za heta kamunistaŭ. Mienskaja hazeta „Зьвязда" z dnia 4 h. m. źmiaščaje staćciu pad zahałoŭkam „Nijakaj Litaści", u jakoj damahajecca najsražejšych adnosinaŭ da samastojnych sialanskich haspadaroŭ i srohaha pastupańnia z abaroncami sialanstwa. Taja-ž „Зьвязда" padaje, što z Drysienskaj kamunistyčnaj arhanizacyi „partyjcy" Saŭčanka i Maciušenka adkryta wystupili na mitynhach praciŭ kolektywizacyi sialanskich haspadarak, jakuju kamunisty na hwałt prawodziać, wykonywajučy plan „piacihodki".

Niadaŭna-ž wyjechaŭšyja z Zach. Biełarusi ŭ Radawaju Białaruś b. pasły Rak-Michajłoŭski, Miatła i Hrecki ŭ maskoŭskaj hazecie

Našy rawy i zasieki ŭ Zach. Biełarusi za 1930 hod.

(Kanfiskaty, sudy, aryšty, wobyski, zabarony i chaŭtury ŭ chronolohičnym paradku sastaŭlenyja pawodle notawańniaŭ „Bieł. Krynicy.")

1. Wilenski Akružny sud zaćwierdziŭ kanfiskatu Nr 36-29 h. „B. Krynicy" za staćci „Ciažkaje pałažeńnie našaj wioski" i „Kab nie raźminucca z praŭdaj." Prakuratura askaržaje pa 129 art. K. K. i 1 art. rasp. Prez. R. P. z dnia 10.V.27 h. („B. Kr." z d. 5.I.30 h.).

2. 19.I.30 h. Wilenski katal. arcyb. Jałbžykoŭski admowiŭsia pryniać da wiedama zajawu pradstaŭnikoŭ Biełarusaŭ — hr. M. Piaciukiewiča i Litoŭcaŭ — hr. Stašysa ab arhanizawańni imi 4.V.30 h. Biełaruska-Litoŭskaha Katal. Źjezdu ŭ Wilni.

3. Z Wilenskaj bieł. himnazii wydaleny pa zahadu polskich uładaŭ dwa wučni 6-aj klasy: Miluk i Staŭbuničanka. („B. Kr." z 19.I.30 h.).

4. 20.I.30 h. Śl dčy suddzia m. Wilni klića na dapros redakt. „Шляху Мол." M. Piaciukiewiča i wydaŭca — J. Bahdanowiča.

5. 24.I.30 h. Wilenski Akružny sud na wyjazdnoj sesii ŭ Wialejcy (pawiatowaj), zasudziŭ Žodzišnych parafijan, śpiawakoŭ biełaruskich relihijnych pieśniaŭ: Stanisława H r y b a na 9 miesiacaŭ i Michała J a r m a k a na 4 miesiacy wastrohu. Haloŭnym abwinawačywajučym świedkam byŭ Žodzišny probašč ks. Dronič.

6. U Wilni pamiorła matka wiedamaha bieł. dziejača inž. K. D.-Dušeŭskaha. („B. Kr." z d. 26.I.30 hodu.).

7. 16.II.30 h. pa zahadu Wil. Haradzkoha starasty skanfiskawany Nr. 6 „B. Krynicy" za staćciu „Achwiary kaścielnaj palityki ks. Droniča"

8. 26.II.30 h. pa zahadu Wil. Haradzkoha starasty skanfiskawany Nr 8 „B. Krynicy" za staćcu „Z polska-biełaruskaj palityki".

9. 26.II.30 h. Akružny sud u Ašmianie razhladaŭ jak apelacyja, sprawu Instruktara Bieł. Inst. Hasp. i Kultury hr. W. Šutowiča, zasudžanaha ŭ I-šaj inst. na 2 miesiacy wastrohu za padziei na pradwybarnym schodzie ŭ hminnuju Radu ŭ w. Bajbach. Apelacyja prysud I-aj inst. uniaważniła.

10. Wilenski wajawoda admowiŭsia zaćwierdzić statut T-wa bieł. moładzi „Budučynia", zhurtawanaj kala časopisi „Шляху Моладзі". („B. Kr." z d. 27.II.30 h.).

11. Aryšty siabroŭ Świrydaŭskaha i Šutaŭskaha (Smarhonskaja hm.) Hurtkoŭ Biełaruskaha Instytutu Hasp. i Kultury: Piotry i Symona Sasnoŭskich, Alaksandry Ščasnaj, Bazyla i Uladzimira Karawajaŭ, Wiktara Jančukowiča i wobyski ŭ uspomnienych Hurtkoch. („B. Kr." z d. 27.II.30 hodu).

12. Wilenski Akružny sud zaćwierdziŭ kanfiskatu Nr. 6 „B. Krynicy". (B. Kr." z d. 27.II.30 hodu).

13. 8.III.30 h. Wil. Haradzki starasta skanfiskawaŭ Nr. 10 „Bieł. Krynicy" za staćciu „Son ci stohn."

14. 17.III.30 h. Wilenski Akružny sud sudziŭ red. „B. Krynicy" J. Paźniaka za presawyja sprawy pawodle 132 art. K. K. Sud abwinawačanaha apraŭdaŭ.

15. 24.III.30 h. na pieredadni 12-ych uhodkaŭ Abwieščańnia Niezaležnaści BNR hrupa wil. wuličnikaŭ kirawanaja niawidomaj ru oj napała pabandycku na pamieškańnie Wil. Bieł. Stud. Sajuzu pry Wilenskaj 8—3 i zdemolawała jaho. U źwiazku z hetym palicyja aryštawała studentaŭ i nia-studentaŭ, h. zw. radykałaŭ: J. Sakowiča, L. Miluka, F. Masłoŭskaha, W. Łukašyka, J. Šycika i W. Mazala.

16. 16.IV.30 h. Wilenski Haradzki starasta skanfiskawaŭ Nr 4 „Шляху Моладзі" za wierš „Biełaruś, ustań", u jakim ułady bačać prastupnictwa pawodle 129 art. K. K.

17. 12.V.30 h. Wilenski Akružny sud razhladaŭ sprawu redaktara „Шляху Моладзі" M. Piaciukiewiča i wydaŭca — J. Bahdanowiča za Nr. 8 29 h. hetaj časopisi, skanfiskawanaj pa 132 art. K.K. Sud abwinawačanych apraŭdaŭ. Baraniŭ abwinawačanych adw. Br. Alachnowič.

18. 6.V.30 h. Wil. Haradzki starasta skanfiskawaŭ memoryjał Bieł. Pasolskaha Klubu da Lihi Narodaŭ ab pałažeńni Biełarusaŭ naahuł i pad Polščaj asabliwa.

19. Wil. Akružny sud razhladaŭ sprawu kanfiskaty bieł. adryŭnoha kalendara, wydanaha na pačatku hodu jšče hr. Wojcikam. Sud kanfiskatu źniaŭ, ale košty wydańnia 14 tysiač kalendaroŭ prapali. („B. Kr." z 9.V.30).

20. 11.V.30 h. wojt, kamandant i palicejskija pryjechali ŭ w. Žurychi, Wialejskaha paw., paśpisawali pratakoły za „antysanitarnyja paradki" i, strašačy štrafami, wymahli ad sialan padpisy na pieramienu istnujučaj tam uradowaj biełaruskaj škoły na školu utrakwistyčnuju (dwumoŭnuju), biełaruska-polskuju.

21. 27.VI.30 h. delehacyja Bieł.-Litoŭskaha katalickaha kamitetu ŭ składzie D-ra Hrabinskaha (Biełarus) i Dyr. Kairiukštis'a (Litowiec) adwiedała Wil. katal. arcyb. ks. Jałbžykoŭskaha, z metaj ustanawić paradak supracoŭnictwa ŭ relihijnych sprawach. Arcyb. Jałbžykoŭski ad supracoŭnictwa z Biełarusami i Litoŭcami admowiŭsia.

22. 27.VI.30 h. Wil. Haradzki starasta skanfiskawaŭ Nr. 21 „Bieł. Krynicy" za staćciu „Biełaruskaje polonofilstwa".

23. Tajnaja palicyja, asobna ad sudowych uładaŭ, jakim pieradana sprawa kanfiskawanaha № 4 „Шляху Моладзі", pawiała śledztwa sama. Dziela hetaha klikała na dapros redaktara M. Piaciukiewiča („B. Kr." z d. 29.VI.30).

24. Wil. kat. arcyb. Jałbžykoŭski praznačyŭ na ssyłku wiedamaha bieł. dziejača ks. Dr. Rešacia, naznačajučy jaho ŭ polskuju parafiju Mońki. Ks. Rešać hetaha naznačeńnia nia pryniaŭ. („B. Kr." z dn. 20.VII.30 h.).

25. Padčas, kali biełaruskaha Unijackaha Biskupa ks. D-ra F. Abrantowiča kaścielnyja ŭłady — peŭna-ž nie biaz zhody ŭładaŭ cywilnych — wysłali až u daloki Kitaj (Charbin), Unijackim Biskupam na biełaruskija ziemli naznačyli Litoŭca ks. Bučysa, jaki ŭsioroŭna cełу čas žywie ŭ Rymie. („B. Kr." z 20.VII.30 h.).

26. 6.VII.30 h. na Kupalskim światkawańni ŭ w. Šutawičach (Smarhonskaj hminy) pry-

„Правда“ z dnia 4 i 5 h. m. nie znachodziać słoŭ u raschwaliwańni kamunistyčnych paradkaŭ u Radawaj Biełarusi. Kab jašče lepš dahadzić Maskwie, Rak Michajłoŭski z Miatłoj (pryšyj kabyle chwost) niamiłaserna publična abwiniajuć prad čyrwonaj Maskwoj aryštawanych biełarusaŭ: Losika, Niekrašewiča, Smoliča, Łastoŭskaha i Kraskoŭskaha.

Z Polščy.

Sesija Sojmu, paśla kaladnich feryjaŭ, pačałasia 14 h. m. Samaj hałoŭnaj pracaj ciapier dla Sojmu jość razhlad dziaržaŭnaha budžetu. U časie dyskusijaŭ u sprawie budžetu ŭ kamisijach, wielmi časta pasły z apazycyi prytykajuć ministram i pasłom z „adzinki“ sumnyja padziei ŭ Bieraściejskaj turmie, ab jakich padana ŭ swoj čas pasolskaja interpelacyja.

Biezraboćcie. Pawodle ŭradawaha padličeńnia ŭ Polščy zarejestrawana ŭ śnieżni 1930 h. 287.265 biezrabotnych.

Ničoha dziŭnaha, što i ŭ uradawym prajekcie budžetu pradbačycca 30 miljonaŭ zł. na dapamohu biezrabotnym.

Z zahranicy.

Mižnarodnaje pałažeńnie. Wiedamy anhielski palityk Lojd Džordž wykazwaje, što ad času zaklučeńnia miru paśla suświetnaj wajny Wersalskim traktatam, nia było jašče takoha niespakojnaha palityčnaha pałažeńnia, jak ciapier. Eŭropa pačynaje dzialicca na dwa abozy — rewizyjanistaŭ, jakija damahajucca pierahladu Wersalskaha dahaworu i prociŭrewizyjanistaŭ Wersalskaha dahaworu, jakija pryznajuć Wersalski traktat susim dobrym.

Da rewizyjanistaŭ naležać: Italija, Niamieččyna, Aŭstryja i Madziarščyna, da prociŭrewizyjanistaŭ: Francyja, Belhija, Polšča, Čechasławacyja, Juhasławija i Rumynija.

15 miljonaŭ biezrabotnych. Mižnarodnaje Biuro Pracy ŭ Żenewie (Šwajcaryja) padaje, što ŭ śnieżni 1930 h. było na świecie 15 miljonaŭ ludziej biaz pracy.

Liha Narodaŭ. Sekretaryjat Lihi Narodaŭ atrymaŭ prośbu ad usich ukrainskich pasłoŭ i senataraŭ polskaha parlamantu ŭ sprawie „pacyfikacyi“ ŭ Zach. Ukrainie, prawiedzienaj polskaj palicyjaj i kawaleryjaj uwosieni 1930 h. Prośba dakładna wyjaśniajučy prabieh „pacyfikacyi“, z wyličeńniem aryštaŭ i masawych rewizijaŭ, zmahła źmiaścicca tolki na 52 bačynach mašynowaha druku.

Što dzieicca ŭ S.S.R.R. Niamieckija hazety apublikawali adzin raskaz balšawickaha karabielnaha kapitana, jaki raskaswaje, što ŭ adnym tolki maskoŭskim harnizonie aryštawana za bunty kala 700 aficeraŭ, a ŭ celym maskoŭskim wokruzie kala 7.000 asob. Pad uražańniem wajskowaha pierawarotu znachodzicca ŭsia Rasieja.

Z kraju.

Atrucilisia dzierawianym śpirytusam (denaturatam). U wioscy Jankowa, Dziśnienskakaha paw. na wiasielli, dzie haspadar uhaščaŭ swaich haściej denaturatam, 10 asob atrucilasia, z jakich niekatoryja pamiorli. Niachaj hety fakt budzie pieraściarohaj dla druhich.

Praz pjanstwa zhinuŭ. U Iwianieckaj hm., Wałožynskaha paw., zdaryŭsia woś taki wypadak. Pjany sołtys adnaje wioski wiartajučysia ŭ nočy z balu damoŭ, nie patrapiŭ da swaje chaty, zabłudziŭsia da susieda i pačaŭ kałacić dźwiery, kab puścili ŭ chatu. Haspadar zamiest adrazu adpirać dźwiery zapytaŭ „chto tam“. Sołtys ničoha nieadkazwajučy dalej kałaciŭ dźwiery i staraŭsia ich łamać. Haspadar chaty ŭważajučy, što da jaho dabiwajucca bandyty, uziaŭ karabin i pačaŭ stralać. Kula prabiŭšy dźwiery zabiła pad dźwiarmi pjanaha sołtysa

Woś da čaho pjanstwa dawodzić.

Usiačyna.

Balšawiki buduć zawodzić łaciniku. Balšawickaja hazeta „Правда padaje, što specyjalny kamitet łacinskaj abecedy pry kamisarjacie praświety pastanawiŭ u Rasiei zawiaści łacinskuju abecedu. Łacinizacyja rasiejskaj mowy maje pačacca ŭ 1933 h. Adnačasna buduć uwodzić łacinku ŭ Manholii i Turkiestanie.

Balšawiki zabaranili tancawać fokstrot, matywujučy, što hety taniec jość „źjawiščam buržuaznaha ździčeńnia“. Tut to jany majuć słušnaść!

Skolki Amerykа maje chmaradzioraŭ. Pawodle statystyčnaha padličeńnia Ameryka maje 377 budynkaŭ, jakija majuć bolš 20 pawierchaŭ (etažoŭ). Najwyšejšy budynak maje 68 pawierchaŭ.

Sprawiadliwaść i prawa. Adzin mastak u Francyi ŭ swoj čas namalawaŭ abraz dla pałaty sprawiadliwaści, jaki pradstaŭlaŭ „Sprawiadliwaść“, što abymaje „Prawa“. Mastak pryniosšy swoj abraz da tahočasnaha ministra sprawiadliwaści Brijana spytaŭ — ci pan ministr razumieje hety malunak „Prawa“ ŭ abojmach „Sprawiadliwaści?“

Brijan uśmiachnuŭšysia adkazaŭ: — Tak, razumieju. Jany abymajucca prad razychodam. Musić nikoli ŭžo miž saboj nie spatkajucca.

Sumnaja minuta.

Što wy majecie, kwołyja hrudzi,
Što saščamiła i ścisnuła was?
Chto wam ščaście zasnuŭšaje zbudzić
U tak markotny i sumny moj čas?
Mo šukajecie inšych wy śpiewaŭ,
Inšaj łaski ad inšych hrudzioŭ,
Nowych śloz na abličču zbalełym,
Nowych hutarak złosnych ludzioŭ?
Supakojciesia, chworyja hrudzi,
Dažywajcie swoj wiek biaz trywoh,
Świet sabie chaj paswojemu sudzić —
Chaj za hrobam jaho sudzić Boh!

J. W.

Ab haspadarcy.

Aściarožna pry kupli nasieńnia čyrwonaj kaniušyny.

Pawodle wiestak z nasiennaha rynku, u pradažy pajawiłasia nasieńnie čyrwonaj kaniušyny, pachodziačaje z paŭdzionnaj Eŭropy. Dziela taho što heta nasieńnie wyhadawana ŭ ciaplejšych i naahuł admiennych ad našych klimatyčnych warunkach, jano, pamima pryhožaha wyhladu i tannaj cany, da našych warunkaŭ susiom nia prydatna, bo ŭ nas słaba ŭschodzić i najčaściej u pieršym užo hodzie wymiraje.

Pry kupli treba žadać ad pradaŭščyka paświedčańnia ab tym, što nasieńnie jość krajowaha (tutejšaha) pachodžańnia. Kali-ž by pradaŭščyk takoha paświedčańnia nia mieŭ, dyk treba prysłać u r a d o w a wybranuju probu (100 gramaŭ nasieńnia) u katoryniebudź punkt acenki nasieńnia. (U Wilni: „Stacja oceny nasion, Uniwersytet S. B).

Peŭnie-ž, što takaja praca nie pad siłu adzincy kuplajučaj jakujuści žmieniu nasieńnia: heta možna stasawać tolki pry supałkawym nabywańni nasieńnia; u nas, dzie jnakš nielha choć-by praz h. zw. „Kółka Rolnicze“.

Inž. A. K.

Z Wilni.

Ceny ŭ Wilni. Za 100 kg. (6 pudoŭ i 10 f.) žyta (hurtam) 17,00—17,50 zł., Pšanicy—26,00—27,50, žytnich wotrubaŭ—12,00—12,50, Pšaničnych wotrubaŭ—16,50, Jačmienia brawarnianaha—22,00—23,00, Jačmieniu na kašu—18,00—19,00. Aŭsa—18,00—19, Lnianych makuch — 28,00, Słanečnikawych makuch—22,00, Čyrwonaj kaniušyny—220,00—250,00, Biełaj kaniušyny—300,00—400,00. Ahułam na ŭsio zbožža, asabliwa-ž na awios i na žyta ceny ŭściaž padajuć. Spadziajucca dobrych cenaŭ tolki na seradelu, za jakuju ŭžo siańnia płaciać 40,00—50,00 zł. za 100 kg. Łubin u canie nie padymajecca.

Upadak pradpryjemstwaŭ i handlu. Da hetaha času wykuplena ŭ Wilni 25 pracentaŭ mienš handłowych świadectwaŭ, jak u minułym hodzie.

---

sutnaja palicyja zabaraniła tawaryskija pramowy haściŭšaj pry supolnym stale publiki.

27. Wil. Haradzki starasta skanfiskawaŭ Nr 6 „Сялянскай Нівы“ z dnia 7.VII.30 h. za staćci „Bieł. sanacyja ŭžo biaz maski“ i „Hramata Biełaruskich polonofiłaŭ „Piataj Bryhady“.

28. 22.VII.30 h. Wilenskija wajawodzkija ŭłady admowilisia paŭtorna začwierdzić statut T-wa „Budučynia“ (Hladzi punkt 10).

29. Pa zahadu Wilenskaha wajawody z dn. 8.VIII.30 h. začynieny Hurtok Bieł. Inst. Hasp. i Kultury ŭ w. Świrydawičach Smarhonskaj hm.

30. Wil. Haradzki starasta skanfiskawaŭ Nr. 24 „B. Krynicy“ z d. 12.VIII.30 h. za wiestki ab aryštach u Świrydawičach, Smarhonskaj hminy.

31. Žychary w. Hajnin, Baranawickaha paw. atrymali pawiedamleńnie, što biełaruskaj školy nie atrymajuć. Sprawa Hajnincami pieradadziena ŭ Ministerstwa Aświety. („B. Kr.“ z dnia 13.VIII.30 h.).

32—34. U adzin dzień try zabarony wykonywańnia abawiazkaŭ: ksiandzu Hadleŭskamu, staršyni Centr. Uradu Bieł. Inst. Hasp. i Kultury, arcyb. Jałbžykoŭski zabaraniŭ adwiedać Žodzišny Hurtok Instytutu, dzie byŭ prošany pračytać lekcyju 17.VIII.30 h. Adnačasna z hetym a d m i n i s t r a c y j n a j a ŭłada nie dała dazwołu tamu-ž ks Hadleŭskamu pračytać lekcyju ŭ Świrydaŭskim Hurtku Instytutu, a Ks. Stankiewiču— u Hurtku Žodzišnym.

35. Akt abwinawačańnia ŭ sprawie kanfiskawanaha № 4 „Шляху Моладзі“ (hladzi punkt 16). atrymaŭ redaktar hetaj časopisi M. Piaciukiewič. Sprawa hetym razam u raspaŭsiudžywańni, byccam, skanfiskawanaha N-ru. časopisi. („B. Kr.“ z dn. 25.IX.30 h.).

36. 20.IX.30 h. u Wilni aryštawany hr. W. Šutowič, instruktar Bieł. Inst. Hasp. i Kultury. Pryčyna palityčnaja.

37. Palicyjnyja ŭłady rabili rewizyju, šukajučy aružža i kompromitujučaj literatury ŭ siabry B. Ch. D. hr. J. Čarneckaha ŭ w. Lachawičach, Baranawickaha paw. Ničoha nie znašli. („B. Kr.“ z 23.X.30 h.).

38. Pa zahadu Wil. Haradzkoha starasty kanfiskawany № 11 „Шляху Моладзі“

39. 28.X 30 h. pamior u m. Lubčy (Nawahradčyna) ad zapaleńnia mazhoŭ I. I. Kunicki, biełaruski dziejač i kandydat ad Nr 18 pry wybarach u Sojm u 1928 h. u wakruhoh Nawahradzkim i Pinskim.

40 1.XI.30 h. palicejskija ŭłady rabili rewizyju ŭ siabry B.Ch.D. St. Tatarynowiča ŭ w. Łapacičach, Baranawickaha paw. Šukali aružža i kampramitujučych papieraŭ i nie znajšli ničoha.

41. 12.XI.30 h. Wil. Apelacyjny sud razhladaŭ sprawu Žodzišnych parachwijan St. Hryba i M. Jarmaka, zasudžanych Akružnym Sudam 24.I.30 h.: pieršy — na 9 mies., druhi — na 4 miesiacy wastrohu (hladzi punkt 5). Apelacyjny Sud, razhladzieŭšy sprawu, karu pamienšyŭ: Hrybu — da 3-ch mies., Jarmaku — da 2-ch mies.

42. 13 XI.30 h. Wil. Apelacyjny sud razhladaŭ sprawu b. senatara B. Rahuli, jakoha Akružny sud u Nawahradku byŭ zasudziŭšy na 2 hady wastrohu jšče ŭ 1928 h. Pryčyna: pasolskaje wieca 22.V.24 h. u Nawahradku. Apelacyjny sud rašeńnie Akružnoha sudu zaświerdziŭ.

43. 14.XI.30 h. Najwyšejšy Sud razhladaŭ sprawu b. pasła J. Sabaleŭskaha, jakoha Wil. Akružny sud byŭ zasudziŭšy na 6 hadoŭ wastrohu. Pryčyna palityčnaja. Apelacyjny i Najwyšejšy sudy J. Sabaleŭskaha całkom apraŭdali. Da hetaha času hr. J. Sabaleŭski prasiedziŭ biazwinna ŭ wastrozie 1 hod i 10 miesiacaŭ.

44. 14.XI 30 h. Wil. Haradzki starasta skanfiskawaŭ Nr 3 „Biełaruskaha Kliču“ za staćci „Spec ad biełaruskich spraŭ uznoŭ piša“ i „Bazyl Rahula“.

45. U D.U.R.P. z d. 2.XII.30 h. pajawiŭsia d e k r e t Prezydenta R. P. z m o c a j u s t a w y, z dnia 29.XI.30 h., pawodle jakoha adkryćcio nowych uradowych biełaruskich škoł u Zach. Biełarusi moža być ździejśniena tolki za 7 hadoŭ. Adnosnaje miejsca dekretu kaža: „źmiena wykładowaj mowy moža nastać nie raniej čymsia paśla 7-mi hadoŭ, ličačy ad daty uprawamocnieńnia apošniaj decyzyi, ustalajučaj wykładowuju mowu ŭ danaj škole“.

46 15.XII.30 h. Wil. Akružny Sud razhladaŭ sprawu siabry ŭradu Świrydaŭskaha Hurtka Bieł. Inst. Hasp. i Kultury hr. Čyžeŭskaha i hr. Staškiewiča, abwinawačanych u pašyrańni balšawickich drukaŭ u m-cy žniŭni siol. h. Sud abwinawačanych a p r a ŭ d a ŭ. Baraniŭ abwinawačanych adw. praf. K. Piatrusewič. (Paraŭnaj z punktami 29 ym i 30-ym).

* * *

Usio heta jość tolki s y r y m materjałam, čakajučym na swajo apracawańnie systematyčnaje. Da taho-ž heta materjał daloka nia ŭwieś, a tolki małaja jahonaja čaść, n o t a w a n a j a abo samoj „B. Krynicaj, abo ludźmi blizka jaje stojačymi. Niemahčymaść-ža sabrańnia prawieranych materjałaŭ ab padziejach u kruhoch hurtujučychsia kala b. klubu „Zmahańnie“ zmusiła ŭ hetym pierahladzie susiom ich paminuć.

Paminuć tut taksama pryšłosia biazlikija pieraškody, tasawanyja pry apošnich wybarach u Sojm 16-ha—i ŭ Senat 23-ha listapada 1930 h.: heta katehoryja našaj nacyjanalnaj „Kalwaryi“ musić znajści miejsca ŭ asobnaj apracoŭcy.

Adnak i heta małaja tolki wybarka z biaźmiežnaha liku „rawoŭ i zasiekaŭ“ kładzienych pad nohi budziačamusia da žyćcia Biełaruskamu Narodu daje choć niekatoraje paniaćcie ab siłach, na jakija Narod naš samazachawaŭčym instynktam užo ŭzdabywajecca, „kab nie pamierci“. Na heta patrebny wialikija siły i hetyja siły ŭ narodzie ŭžo jość. Jany buduć i dalej raści tym bolš, čym silniejšy budzie nacisk.

A z hetymi siłami, raniej ci paźniej, lepšaj doli dapracujemsia!

A. Koŭzan.

Čytajcie i pašyrajcie „Bieł. Krynicu“!

081530

Da nas pišuć.

KAROTKIJA WIESTKI Z BRASŁAUŠČYNY.

U apošnija wybary sialanie Brasłaŭskaha paw. nie zważajučy na rożnaha rodu sposaby ahitacyi z boku „adzinki" u mnohich miajscoch družna hałasawali za biełaruski śpisak Nr. 11. Wybarnyja kamisii mnoha hałasoŭ Nr. 11 unieważnili.

Duch biełaruskaści ŭ narodzie wielmi dobry.

Da abiacanak „adzinki" sialanie adnosiacca wielmi krytyčna i časta padśmiejwajucca. Pa wioskach chodziać čutki, što prydziecca bialić zwonku chaty i ŭsie haspadarskija budynki, a tak-ža, što buduć prysyłać u naš kraj nowych asadnikaŭ.

Silnyja hetaha świetu stracili ŭpłyŭ na biełaruskaje sialanstwa.

Uzrasła „pradukcyja" samahonki. Sialanie tłumačać henaje źjawišča tannaściaj zbożža i darażyniaj harełki manapolnaj. Palicyja robić masawyja rewizii, šukajučy samahonki.

Pamiž polskim wučycielstwam i biełaruskim sialanstwam panuje wializarnaja propaść. Sialanie adnosiacca z poŭnym niedawieram da polskaha wučycielstwa, a polskaje wučycielstwa, nia wiedajučy z jakoha boku padyjści da biełaruskaha sialanstwa, prosta baicca jaho. Pryčyna hetaha źjawišča—ŭzajemnaje nierazumieńnie. Fakt hety wielmi adjemna dzieić u adukacyi dziaciej.

Wielmi błaha z biaśpiečnaściaj ad pażaraŭ. Kali zaharycca adna budynina, pažar biez ratunku niščyć amal całuju wiosku, jak heta było ŭ Miłašowie, Drujskaj hminy, dzie ledź uratawali swajo žyćcio ludzi ŭciakajučy z abniatych połymiem chat, bo było heta ŭ nočy. U Leonpoli ad 18 XII. 1930 h. uwiedzieny kirmašy, jakija buduć adbywacca što čaćwier. M.

PAŚLA WYBARAU.

Warakomščyna, Nawahradzkaha paw. Paśla wybaraŭ žyćcio ŭ nas źmianiłasia. Prad wybarami pryjaždžali ŭ wiosku „praroki" i wiaścili wiaskoŭcam rajskaje žyćcio, kali buduć hałasawać na „adzinku". Kazali, što dzierawa na budoŭlu budzie wielmi tanna, čuć nia darma, što sialanie atrymajuć doŭhaterminowyja pazyčki hrošaj, zhinuć usialakija administracyjnyja kary, adkryjucca biełaruskija škoły, słowam, budzie nia žyćcio, a raj našamu sielaninu.

Prajšli wybary i „adzinka" zabrała ŭsie 6 mandataŭ u Nawahradzkim wokruzie. I što-ž?

„Praroki" niekudy pachawalisia, u wioscy ich nie spatkaješ, słowy ich niedzie tak-ža papłyli z wasieńniaj wadoj, a žyćcio ŭ wioscy takoje-ž samaje šeraje i taja samaja biada, kali nia horšaja, jak była prad wybarami.

Kab heta zaŭsiody byli wybary, moža lahčej krychu było-b, bo ŭ wybarach niejak spakajniej było z administracyjnymi karami. Ciapierža paśla wybaraŭ pačali palicejskija pratakoły adžywać i prychodzić u wiosku ŭ formie nakazaŭ administracyjnaj kary. Hetkija „padarunki" atrymali až 5 haspadaroŭ našaj wioski, niekatoryja pa 5 zł., a niekatoryja dyk i pa 10 zł.

Špak.

PRAUDA PIERAMOŽA.

w. Kirdziejeŭcy, kala Tabaryšak, Wil.-Trockaha paw. Jak tolki pakazaŭsia pramieńčyk narodnaj biełaruskaj świedamaści ŭ našych wakolicach, worahi biełaruskaha narodu pačali baraćbu z biełaruskaściaj.

Spačatku zmahacca z prajawaj biełaruskaj świedamaści pačali polskija šowinisty. Nie abminuli nas i kamunisty. Jak adny tak i druhija staralisia zabić biełaruskuju nacyjanalnuju świedamaść u zarodku. Ale hetaha im dapiać nie ŭdałosia. Biełaruskaść u nas užo žywie.

Ciapier dyk užo pačynajuć u nas swaju ahidnuju rabotu baptysty, kab razłažyć biełaruskuju dušu i hetym samym zahnaić usiu sprawu biełaruskuju. Ale nie dačakańnie ichniaje.

Dali my radu z napaściami polskich šowinistaŭ, prahnali won ad siabie kamunistaŭ, wierym, što nie zahnoić u našych ludziej paniaćciaŭ praŭdv światoj i baptyzm.

Adna niedarečnaść u nas jość, jakaja maje adpawiedny hrunt dla rožnaje zhubnaje ahitacyi i niepahłyblaje światoj Praŭdy siarod našych ludziej, dyk heta nawučańnie relihii ŭ niezrazumiełaj našym ludziam mowie. Ale pieramožam i heta. Ludzi našy, asabliwa moładź, sami praz siabie wučacca i paznajuć Nawuku Božuju praz čytańnie biełaruskaj relihijnaj katalickaj literatury.

Wielmi było-b karysna, kab u hetaj sprawie prychiliŭsia da moładzi ks. probašč. Spadziajomsia, što ks. W. Karačeŭski zrazumieje hetuju patrebu ŭ swajej parachwii i pierastanie zmahacca z biełaruščynaj a stanie na stanowiščy ksiandza katalickaha adnosna biełarusaŭ, dla jakoha ŭsioroŭna palak, ci biełarus, u katalickim kaściele.

Ja wieru ŭ toje, što Praŭda pieramoža ŭsialaki fałš, a dziela hetaha ja peŭny, što zhinie ŭ nas baptyzm, jak prapaŭ kamunizm i asłab šawinizm. J. Jarmałkowič.

U ČASIE WYBARAŬ HINULI HAZETY.

Zazony, kala Brasława. Dziakuj Bohu, što ŭžo končylisia wybary. Ciapier prynamsia choć swaju hazetku atrymaješ i pračytaŭšy dawiedaješsia, što dzieicca ŭ našym kraju i što robicca na świecie. Bo ŭ časie wybaraŭ, dyk biełaruskaj hazety čaławiek i ŭ wočy nia bačyŭ. Bywała pojdzieš na poštu pa hazetu, dyk čynoŭnik każa „zabrali ŭ wiosku." Prydzieš damoŭ, chodziš pa wioscy, šukaješ taho, chto „zabraŭ" z pošty hazety ŭ wiosku i z świečkaj znajści jaho nia možaš. Z.

Naša pošta.

Chudnickamu. Statut i instrukcyju Biel. Instytutu Haspadarki i Kultury Wam wysłali. Kali ŭ Was jość 3 świedamych biełarusaŭ, jakija zhadžajucca pracawać nad ahulnaj sprawaj, napišycie ŭ C.U.B.I.H. i K. (Wilnia, Ludwisarskaja 1—19) zajawu pawodle formy ŭ instrukcyi ab Wašaj zhodzie załažyć u Was hurtok Biel. Inst. H. i K. Hetkim paradkam usio aformicca i praca naładzicca. Hazetu Wam pasyłajem, čytajcie i druhim dawajcie.

Bejnaru. Wam i ŭsim kamu Wy prasili, hazetu rehularna pasyłać budziem ad 1 lutaha. U hetym miesiacy wyšlem Wam i ŭsim tym, katoryje prysłali da nas piśmy paśla 1.I. zaraz usie numary za cely miesiac. Heta dziela taho, što my z Wašaj pryčyny spaźnieńnia nie mbhli Was upisać u „kartu prenumeraty", kab u hetym miesiacy pošta daručała Wam našuju hazetu. Heta taki paradak na pošcie, dyk i my inakš nia možam.

Mialuku. Hazetu budziem pasyłać. Pračytajcie adkaz Bejnaru. „U. Por. lud." pawodle abwiestki možna kupić u kniharni — Wilno, Wostrobramskaja 1, ale wypisać zapłaciŭšy na konto P.K.O. Nr 81 439 hrošy 1 zł. 75 hr. Za spraŭnaść wykanańnia zakazu my nie adpawiadajem.

Šejnohu. Hazetu pasyłać budziem. Pračytajcie adkaz Bejnaru. Hrošy za hazetu pasyłajcie da 1.III. 4 zł. dyk aprača hazety na hod pryšlom Wam i knižak, tolk i napišycie, jakich. Kali ŭ Was jość 3 dziejnyja asoby, dyk załažycie hurtok Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury. Druki dziela hetaha Wam usie buduć wysłany, kali tolki wy zažadajecie.

Martyšenku. Wam i susiedu hazetu pasyłać budziem. Pračytajcie adkaz Bejnaru, Wy tak-ža ŭ tym liku. Za toje, što pišacie karespandencyi brakujučyja Nr. hazety wyšlem. Ab „Dabro" nia warta pisać i jaho čytać. Pišycie da nas ab žyćci Wašaj wakolicy.

Tomku u Francyi. Hazetu pasyłajem, prysyłajcie hrošy za jaje.

Symkowiču ŭ Arhientynie. Hazetu pasyłajem i čakajem ad Was hrošaj za jaje. Łajanki S. nia źmieścim.

Šastaku J. Hazetu Wam i druhim pasyłajem. Wierš Waš za słaby pa formie, pišycie lepš, što ŭ Was čuwać. Deklaracyi na hety školny hod padawać užo pozna.

Jancewiču. Hazetu pasyłajem, pa atrymańni hrošaj premiju—knižki wyšlem

Rymčonku. Hazetu pasyłajem. Ab kursach takich nia čuwać. Heta možna była b u kraŭca dobraha pracujučy nawučycca, ale ciapier biada ŭsiudy dyk i raboty mbła. Kab paprawić los hbrotnych treba nad hetym pracawać Čytajcie „B. K.", budziecie wiedać, što treba rabić Pišycie da nas ab žyćci ŭ Wašvch wioskach.

Pakulniewiču. Kamu byli daručyŭšy Wašu pracu dla pierahladu da Was zdajecca taja asoba pisała. Źwiarniecie sia da taje asoby kab Wam źwiarnuła z swaimi ŭwahami. Kali-ž Wam heta budzie niemahčymym, pawiedamicie nas. Hazetu Wam pasyłajem.

Wilkoŭščyku. Atrymali, dziakujem. Budziem staracca ab usim Wam napisać, ale heta patrabuje času. Hazetu pasyłajem abodwym.

Špaku. Dziakuju, apraŭdaŭsia, papierka była ŭ sudzie.

Litwinionku. Pasyłajem „B. K." bo „Klič" nia wychodzić.

W. Ł. atrymali, skarystajem.

„Moładzi". Niaŭžo ž Wy dumajecie, što čynoŭniki Starastwe buduć za Was rabić biełaruskuju sprawu?

Hurtkom Bieł. Inst. Hasp. i Kul. Knižki, jakija rassyłsje Centrala Instytutu, praznačany dla bibliatek i dla razdačy u narodzie. Razdawać tym ludziam, jakija lubiać čytać inšym na wiaskowych sabrańniach. Dla biblijatek pa adnamu ekzemplaru.

Ad: A. Paźniaka 5 zł. J. O.ifierko 4 zł. T. Žylinskaha 4 zł., R. Wenckowiča 4 zł atrymali, premiju wysłali. Ad: S, Pabudzieja 2,20 atrymali, usim dziakujem.

Instrukcyi

Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury

I. Mety Instytutu.

T-wa Biełaruski Instytut Haspadarki Kultury maje na mecie raźwićcio:

a) krajowaha ziemlarobstwa ŭwa ŭsich jaho halinach razam z harodnictwam, pčalarstwam, i ziemlarobskim promysłam;

b) ludowaha promysłu, ramiasła, techniki i ludowaha mastactwa;

c) pašyreńnie i padtrymliwańnie duchowaj kultury, nawuki i praświety.

Instytut źjaŭlajecca Tawarystwam, jakoje zajmajecca tolki pracaj na haspadarčym i kulturnym hruncie. Instytut nie naležyć da nijakaj partyi, a zatym i nie zajmajecca palityčnaj pracaj. Sapraŭdnyja, ščyryja Biełarusy, niezaležna ad swaich palityčnych pahladaŭ, jakija chočuć haspadarčaha i kulturnaha adradžeńnia našaj Baćkaŭščyny-Biełarusi, majuć prawa i abawiazak być siabrami Instytutu i wiaści ŭ im zhodnuju pracu na kulturnaj i haspadarčaj niwie.

II. Jak pačynać arhanizacyju hurtkoŭ Instytutu?

Kožny čaławiek wiedaje, što arhanizacyja — heta wialikaja reč. Ale nia kožny wiedaje, jak da jaje ŭziacca. Stolki ciapier usialakich pieraškodaŭ z boku roznych niaprošanych apiakunoŭ, što čaławiek rad byŭby zrabić niešta dla swajho narodu, ale nia wiedaje, jak i baicca. Woś zatym i wydajom hetu instrukcyju, jakaja maje pakazać usim wiaskowym i miestačkowym dziejačam, jak jany pawinny bracca za rabotu i jak arhanizawać narod dla supolnaj ekanamičnaj i kulturnaj pracy.

Wiedajcie ab tym, što B. Inst. Hasp. i Kultury — heta T-wa lehalnaje, paćwierdžanaje polskimi ŭładami, dyk bajacca niama čaho, tolki treba znać zakony, treba wiedać, jak dzie pastupić, jak i dzie dastać patrebny dazwoł, jak wieści arhanizacyju, kab nie pierastupić zakonu. A wiedajučy zakony, možna śmieła wiaści rabotu, nie ŭhladajučysia na roznyja strachi i pieraškody.

Jak-ža-ž arhanizawacca? Pieradusim treba dastać i dobra pračytać Statut Bieł. Inst. Hasp. i Kultury, a potym pašukać ludziej. Kali Was budzie prynamsi troch čaławiek, užo možna pačynać arhanizacyju. Zhodna z statutam Instytutu (§ 15) hurtok paŭstaje ŭ kožnaj miascowaści, u jakoj znajdziecca choć 3 asoby, jak sapraŭdnyja siabry, žadajučyja zasnawać hurtok i kali Addzieł abo Centrala Instytutu zhodzicca na heta.

Takim čynam, kali ŭ jakoj niebudź miascowaści (wioscy, wołaści, miastečku ci horadzie) 3 asoby buduć žadać pracawać u ramkach statutu B. I. H. i K., jak sapraŭdnyja siabry T-wa, pawinny jany padać u Bieł. Instytut H. i K. zajawu z prośbaj adčynić u ich miascowaści (wioscy, miastečku, horadzie) hurtok Instytutu. U zajawie pawinny być padany kandydaty na tymčasowaha staršyniu, skarbnika i sekretara hurtka, a kali jość ludzi, to treba jašče padać i dwuch zastupnikaŭ da ich. U zajawie treba padać adras kwatery hurtka.

Takaja zajawa moža być nastupnaha źmiestu.

U Centralny Urad Bielar. Instytutu Haspadarki i Kultury ŭ Wilni.

ZAJAWA.

My nižej padpisanyja, žadajučy pracawać na asnowie statutu Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury, jak sapraŭdnyja siabry prosim adkryć hurtok Instytutu ŭ wioscy . . wołaści . . . . . . pawietu . . . .

Jak kandydataŭ u časowy ŭrad hurtka wystaŭlajem: (padać imia, proźwišča i adras)

1) staršynia hr. . . . z wioski. . .
2) skarbnik hr. . . . „
3) sekretar hr. . . . „

i ŭ zastupniki:

1) hr. . . . . „
2) hr . . . . „

Hurtok budzie miaścicca ŭ domie . . . (padać proźwišča i imia haspadara, u jakoha domie budzie hurtok).

(Podpisy asob kand. u časowym ŭradzie)

Dnia . . . . 193 . . h.
Wioska . . . .
Pošta . . . .

Hetu zajawu treba pierasłać zakaznym piśmom u Centralu Instytutu pa adrasu: **Białoruski Instytut Gospodarki i Kultury, Wilno, ul. Ludwisarska 1—19.**

(d. b.)

Redaktar Jan Paźniak. Biel. Druk. im. Fr. Skaryny. Wilnia, Zawalnaja № 8—10. Wydawiec Janka Šutowič